

บทที่ 5

สรุปผลการประเมิน อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การประเมินโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยนกแลครั้งนี้ ผู้ประเมินใช้รูปแบบการประเมินโครงการแบบชิป (CIPP Model) ของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, D.L.1993) ซึ่งประเมินใน 4 ด้าน ได้แก่ การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) และการประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการประเมิน

การประเมินโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยนกแล มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อประเมินด้านบริบทของโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยนกแล
2. เพื่อประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยนกแล
3. เพื่อประเมินด้านกระบวนการดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยนกแล
4. เพื่อประเมินด้านผลผลิตของโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยนกแล

วิธีดำเนินการประเมิน

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้ ประกอบด้วย ครู และนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยนกแล ในปีการศึกษา 2563 จำนวน ดังนี้

1.1 ครูโรงเรียนบ้านห้วยนกแล จำนวน 26 คน

1.2 นักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยนกแล ที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยนกแล ได้แก่ ชั้นอนุบาล 2 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 439 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยนกแลชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 109 คน ได้มาโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากนักเรียนมีวุฒิภาวะเพียงพอที่จะตอบแบบสอบถามเมื่อมีการอธิบายให้เข้าใจ

ถึงวิธีตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของโครงการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยนกแล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสอบถามสำหรับครู จำนวน 3 ฉบับ แบบตรวจสอบภาวะสุขภาพของนักเรียน จำนวน 1 ฉบับ และแบบสอบถามสำหรับนักเรียน จำนวน 1 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 สำหรับครู ถามเกี่ยวกับการประเมินด้านบริบทของโครงการ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ

ฉบับที่ 2 สำหรับครู ถามเกี่ยวกับการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการ ลักษณะสอบถามเป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ

ฉบับที่ 3 สำหรับครู ถามเกี่ยวกับการประเมินด้านกระบวนการดำเนินโครงการ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ

แบบตรวจสอบภาวะสุขภาพของนักเรียน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน ส่วนที่ 2 ผลการตรวจร่างกาย ในเรื่องเกี่ยวกับน้ำหนัก ส่วนสูง สายตาและเหา ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการตามแบบของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

ฉบับที่ 4 สำหรับนักเรียน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการให้บริการสุขภาพของโรงเรียนบ้านห้วยนกแล ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยนกแล ผู้ประเมินได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนดำเนินโครงการเป็นการเก็บข้อมูล เพื่อประเมินความเหมาะสมด้านบริบทของโครงการ และด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียน ผู้ประเมินได้ประชุมครูทั้งโรงเรียนในช่วงก่อนเปิดภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 เพื่อชี้แจงการดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยนกแล ในปีการศึกษา 2563

จากนั้นดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากครู จำนวน 26 คน ผลการเก็บรวบรวมได้ข้อมูลครบทั้ง 26 ฉบับ และตอบสมมุติฐานทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

ระยะที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างดำเนินโครงการเป็นการเก็บข้อมูล เพื่อประเมินความเหมาะสมของด้านกระบวนการดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยนกแล ผู้ประเมินได้ประชุมครูทั้งโรงเรียนในช่วงก่อนเปิดภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จากนั้นดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากครู จำนวน 26 คน ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ข้อมูลครบทั้ง 26 ฉบับ และตอบสมมุติฐานทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

ระยะที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลหลังเสร็จสิ้นโครงการเป็นการเก็บข้อมูล เพื่อประเมินด้านผลผลิต ผู้ประเมินได้ประชุมครู เพื่อขอความร่วมมือให้ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนสิ้นสุดภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ผู้ประเมิน และครูช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียน โดยใช้เวลาเก็บรวบรวมข้อมูล 2 สัปดาห์ ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้ง 2 ส่วน โดยดำเนินการ ดังนี้

3.1 การประเมินสภาวะสุขภาพของนักเรียน เกี่ยวกับ น้ำหนัก ส่วนสูง สายตาและเหา ผู้ประเมินได้ประสานงานเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก มาประเมินสภาวะสุขภาพของนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยนกแล นักเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 439 คน

3.2 การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการให้บริการสุขภาพกับนักเรียน ผู้ประเมิน และครูช่วยเก็บรวบรวมแบบสอบถามของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 109 คน ผู้ประเมินได้จัดประชุมนักเรียนเพื่ออธิบายให้เข้าใจเกี่ยวกับข้อคำถามของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการให้บริการสุขภาพกับนักเรียน โดยอ่านข้อคำถามให้นักเรียนฟังทีละข้อและให้นักเรียนตอบคำถามทีละข้อจนครบทุกข้อ

ผลการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้รับข้อมูลครบทั้ง 109 ฉบับ และตอบสมมุติฐานทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยนกแล ดำเนินการ ดังนี้ ข้อมูลการประเมินด้านบริบทของโครงการ ด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการ และด้านกระบวนการดำเนินโครงการ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อมูลการประเมินผลผลิตของโครงการ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินสภาวะสุขภาพของนักเรียนจากแบบตรวจสุขภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณ

คำร้อยละ และข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการให้บริการสุขภาพกับนักเรียน
วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการประเมิน

1. ผลการประเมินด้านบริบทที่ใช้ในการดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยนกแล พบว่า ในภาพรวม ครูมีความเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาผลการประเมินในแต่ละเรื่อง เรื่องที่มีความเหมาะสมสูงสุดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ เรื่องแผนการดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียน รองลงมาอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ เรื่องการชี้แจงทำความเข้าใจในแผนการดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียน ส่วนเรื่องที่มีความเหมาะสมต่ำสุดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่องการประชาสัมพันธ์ก่อนดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียน

สรุปผลการประเมินด้านบริบทของโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยนกแล ครูมีความเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และผ่านเกณฑ์การประเมินทุกเรื่อง

2. ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยนกแล พบว่า ในภาพรวม ครูมีความเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาผลการประเมินในแต่ละเรื่อง เรื่องที่มีความเหมาะสมสูงสุดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ เรื่องความเพียงพอของเอกสารและคู่มือในการดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียน รองลงมาอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ เรื่องความเพียงพอของวัสดุและเครื่องมือในการให้บริการข่าวสารเกี่ยวกับโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียน ส่วนเรื่องที่มีความเหมาะสมต่ำสุดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่องความเพียงพอของงบประมาณในการดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียน

สรุปผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยนกแล ครูมีความเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และผ่านเกณฑ์การประเมินทุกเรื่อง

3. ผลการประเมินด้านกระบวนการดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยนกแล พบว่า ในภาพรวม ครูมีความเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาผลการประเมินในแต่ละเรื่อง เรื่องที่มีความเหมาะสมสูงสุดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ เรื่องการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบและผู้ที่เกี่ยวข้อง รองลงมาอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ เรื่องเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนิน

โครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียน ส่วนเรื่องที่มีความเหมาะสมที่สุดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่องการเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียน

สรุปผลการประเมินด้านกระบวนการดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยนกแล ครูมีความเห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และผ่านเกณฑ์การประเมินทุกเรื่อง

4. ผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยนกแล

4.1 ผลการประเมินสภาวะสุขภาพของนักเรียน พบว่า ผลการประเมินสภาวะสุขภาพของนักเรียน เกี่ยวกับน้ำหนัก พบว่า นักเรียนมีน้ำหนักตามเกณฑ์ จำนวน 396 คน คิดเป็นร้อยละ 90.21 นักเรียนที่มีน้ำหนัก ต่ำกว่าเกณฑ์ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.10 และนักเรียนที่มีน้ำหนักมากกว่าเกณฑ์ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 5.69 สรุปได้ว่า นักเรียนมีน้ำหนักผ่านเกณฑ์การประเมิน

ผลการประเมินสภาวะสุขภาพของนักเรียนเกี่ยวกับส่วนสูง พบว่า นักเรียนมีส่วนสูงตามเกณฑ์ จำนวน 423 คน คิดเป็นร้อยละ 96.36 นักเรียนที่มีความสูงกว่าเกณฑ์ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.59 และนักเรียนที่มีความสูงต่ำกว่าเกณฑ์ (เตี้ย) จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.05 สรุปได้ว่า นักเรียนมีส่วนสูงผ่านเกณฑ์การประเมิน

ผลการประเมินสภาวะสุขภาพของนักเรียนเกี่ยวกับสายตา พบว่า นักเรียนสายตปกติ จำนวน 430 คน คิดเป็นร้อยละ 97.95 นักเรียนที่มีสายตาสั้น จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.37 สายตายาว ไม่พบ และนักเรียนที่มีสายตาเอียง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.68 สรุปได้ว่า นักเรียนมีสายตาไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

ผลการประเมินสภาวะสุขภาพนักเรียนเกี่ยวกับเหา พบว่า นักเรียนไม่พบเหา จำนวน 439 คน คิดเป็นร้อยละ 100 สรุปได้ว่า นักเรียนไม่พบเหาผ่านเกณฑ์การประเมิน

สรุปผลการประเมินสภาวะสุขภาพของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีน้ำหนัก ส่วนสูง และเหา ผ่านเกณฑ์การประเมิน ส่วนสายตาไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

4.2 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการให้บริการสุขภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยนกแล พบว่า ในภาพรวม นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการสุขภาพกับนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาผลการประเมินในแต่ละเรื่อง พบว่า เรื่องที่นักเรียนมีความพึงพอใจสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ เรื่องการตรวจสุขภาพประจำปี รองลงมา นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ เรื่องการจัดอบรมการส่งเสริมสุขภาพ

นักเรียน ส่วนเรื่องที่นักเรียนมีความพึงพอใจต่ำสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ เรื่องการจัดกิจกรรม ออกกำลังกายเล่นกีฬาและนันทนาการ

สรุปนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการให้บริหารสุขภาพกับนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด และผ่านเกณฑ์การประเมินทุกเรื่อง

อภิปรายผล

จากผลการประเมินโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยนกแล มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. จากผลการประเมินด้านบริบทที่ใช้ในการดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยนกแล พบว่า ในภาพรวม ครูมีความเห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาผลการประเมินในแต่ละเรื่อง เรื่องที่มีความเหมาะสมสูงสุด มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ เรื่องแผนการดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียน รองลงมาอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ เรื่องการชี้แจงทำความเข้าใจในแผนการดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียน ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินทุกเรื่อง ผลเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากการดำเนินงานตามโครงการนี้ โรงเรียนบ้านห้วยนกแลได้ศึกษาข้อมูลความต้องการจำเป็นก่อนจัดทำโครงการ จากนั้นได้กำหนดวัตถุประสงค์/เป้าหมายของโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนไว้ชัดเจน ให้สอดคล้องกับความต้องการ และทีมงานมีความเข้าใจในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพ ทำให้มีการวิเคราะห์แผนกิจกรรมการดำเนินงานที่ครอบคลุมตามตัวชี้วัดของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และสอดคล้องกับสภาพบริบทของโรงเรียนบ้านห้วยนกแล มีความเชื่อมโยงกัน ดังนั้นผลการประเมินด้านบริบทในภาพรวมจึงอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับรายงานโครงการของ ชูชื่น พงษ์ดี (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนพระราชดำริสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2” ผลการศึกษาพบว่า ผลการประเมินด้านบริบท ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับเป้าหมายของโครงการการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพของนักเรียน และความต้องการของบุคลากรจากการดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพ สอดคล้องกับรายงานโครงการของ ฉลอง แบนน้อย (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนอนุบาลห้วยคต บ้านชุมท้าววิทยา อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี ผลการศึกษาพบว่า ด้านบริบทของโครงการในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด การจัดทำโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ที่ตั้งของโรงเรียนมี ความเหมาะสมกับโครงการ

อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับรายงานโครงการของ เซาว์ ชังกริส (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนเทศบาลบ้านหมี่” ผลการศึกษาพบว่า 1) ผลการประเมินด้านบริบท พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการตามความคิดเห็นของครูผู้รับผิดชอบ ผ่านเกณฑ์การประเมิน ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานประเมินโครงการของ ศุภกิจ สิงห์หงส์ (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี” ผลการศึกษา พบว่า ผลการประเมินด้านบริบทของโครงการในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ความต้องการจำเป็นของโครงการอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานประเมินโครงการของ ทนงศักดิ์ โพธิ์เกตุ (2561, หน้า 10-12) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร โรงเรียนบ้านดอนแยง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงรายเขต 4 ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านสภาพแวดล้อมโดยรวมและรายด้าน มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน ได้แก่ ด้านความต้องการจำเป็น ด้านความสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด และด้านความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานประเมินโครงการของ วิไลวรรณ อธิมติชัยกุล (2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษา ในสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านบริบท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อวัตถุประสงค์สอดคล้องกับนโยบาย และแผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานประเมินโครงการของ อมรรัตน์ พึ่งน่วม (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 จังหวัดอุดรธานีและจังหวัดพิษณุโลก ผลการประเมิน พบว่า ด้านปัจจัยพื้นฐานและสภาวะแวดล้อมของโครงการตามความคิดเห็นของผู้รับผิดชอบโครงการในภาพรวมและรายข้อ มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทราบก่อนดำเนินโครงการและข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ โรงเรียนมีการดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพที่ชัดเจน และจากผลการประเมินด้านบริบทที่ใช้ในการดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยนกแล ส่วนเรื่องที่มีความเหมาะสมต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่องการประชาสัมพันธ์ก่อนดำเนินโครงการ

ส่งเสริมสุขภาพนักเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 2019 ทำให้โรงเรียนเปิดภาคเรียนช้า นักเรียนบางส่วนอยู่ห่างไกล และกลุ่มเสี่ยงไม่สามารถติดต่อได้ ส่งผลให้ไม่ได้ข้อมูลข่าวสารก่อนดำเนินการ และทางโรงเรียนต้องเร่งรัดในการดำเนินการสอน ให้ครบถ้วนตามหลักสูตร ดังนั้นการดำเนินการโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพบางกิจกรรมอาจจะต้องปรับเปลี่ยน เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019

2. จากผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยนกแล พบว่า ในภาพรวม ครูมีความเห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาผลการประเมินในแต่ละเรื่อง เรื่องที่มีความเหมาะสมสูงสุด มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ เรื่องความเพียงพอของเอกสารและคู่มือในการดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียน รองลงมาอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ เรื่องความเพียงพอของวัสดุและเครื่องมือในการให้บริการข่าวสารเกี่ยวกับโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียน ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินทุกเรื่อง ผลเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากการดำเนินงานตามโครงการนี้ ผู้บริหารโรงเรียนบ้านห้วยนกแล ได้เล็งเห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนงบประมาณอย่างดีและอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีความพร้อมของการดำเนินการ และมีความเพียงพอ รวมทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีความรับผิดชอบต่อโครงการ และขอความอนุเคราะห์หน่วยงานภายนอก หรือหน่วยงานอื่น ๆ ให้การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ในการดำเนินเรื่องส่งเสริมสุขภาพ ไม่ว่าจะเป็นโรงพยาบาล องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ระมาด เทศบาลตำบลแม่ระมาด สาธารณสุขอำเภอแม่ระมาดอย่างต่อเนื่อง สามารถนำไปใช้ในการดำเนินโครงการได้เป็นอย่างดี ดังนั้นผลการประเมินปัจจัยเบื้องต้นจึงอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานประเมินโครงการของ ฉลอง แบนน้อย (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนอนุบาลห้วยคต บ้านชุมทหารวิทยา อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี ผลการศึกษาพบว่า ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับปานกลางความพร้อมของบุคลากรงบประมาณ ไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานตามโครงการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานประเมินโครงการของ ชูชื่น พงษ์ดี (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนพระราชดำริสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากองเทพมหานคร เขต 2” ผลการศึกษา พบว่าผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก การประเมินความพร้อมของวิธีการดำเนินการกับงบประมาณวัสดุอุปกรณ์และบุคลากรที่สนับสนุนการดำเนินงาน ของโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานประเมินโครงการของ ศุภกิจ สิงห์หงส์ (2553, บทคัดย่อ)

ได้ศึกษาเรื่อง “การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี” ผลการศึกษา พบว่าด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการ พบว่า ในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ความพร้อมและทรัพยากรของโครงการอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานประเมินโครงการของ เชาว์ ชัยกริส (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนเทศบาลบ้านหมี” ผลการศึกษาพบว่า ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า พบว่าในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีความเหมาะสมของงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากรและวิธีดำเนินการตามโครงการผ่านเกณฑ์การประเมิน ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานประเมินโครงการของ เอกไผ่ แก้วหอม และ ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2557, บทคัดย่อ) ได้การศึกษาเรื่อง “การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบุรี เขต 1” พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานประเมินโครงการของ อนงค์ มูลบุญ (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพโรงเรียนบ้านบ่อน้ำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานประเมินโครงการของ พรพิมล จวงโสและคณะ (2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การติดตามและประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ด้านปัจจัยนำเข้า ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจากสื่อ เอกสาร วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณและบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานประเมินโครงการของ ทนงศักดิ์ โพธิ์เกตุ (2561, หน้า 10-12) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร โรงเรียนบ้านดอนแยง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยนำเข้า โดยรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและด้านงบประมาณ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และจากผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยนกแล ส่วนเรื่องที่มีความเหมาะสมต่ำสุดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่องความเพียงพอของงบประมาณในการดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะโรงเรียนบ้านห้วยนกแล ได้เริ่มดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนอย่างเป็นระบบ และเต็มรูปแบบ

นอกเหนือจากการตรวจสุขภาพประจำปี จึงทำให้ต้องใช้งบประมาณค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการเพิ่มขึ้น ดังนั้น จึงได้มีการบูรณาการกิจกรรมแก้ไขปัญหาร่วมกัน เพื่อให้เกิดผลลัพธ์สูงสุด

3. จากผลการประเมินด้านกระบวนการดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยนกแล พบว่า ในภาพรวม ครูมีความเห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาผลการประเมินในแต่ละเรื่อง เรื่องที่มีความเหมาะสมสูงสุดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ เรื่องการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบและผู้ที่เกี่ยวข้อง รองลงมาอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ เรื่องเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียน ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินทุกเรื่อง ผลเป็นเช่นนี้ เนื่องจากโรงเรียนบ้านห้วยนกแล ดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนประชาสัมพันธ์โครงการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องให้แก่นักเรียนและผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในทุกขั้นตอนอย่างสม่ำเสมอ และทางโรงพยาบาล ได้มีการคืนข้อมูลผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค เพื่อให้ทีมงานร่วมกันแก้ไข ทำให้การดำเนินงานที่ผ่านมาไม่มีปัญหาในการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานประเมินโครงการของ ฉลอง แป้นน้อย (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนอนุบาลห้วยคต บ้านชุมทหารวิทยา อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี ด้านกระบวนการดำเนินโครงการ พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารมีความพร้อมในการดำเนินโครงการร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีจัดโครงการส่งเสริมสุขภาพในชุมชน อย่างต่อเนื่องตามแผน มีการปฏิบัติครบทุกกิจกรรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานประเมินโครงการของ ศุภกิจ สิงห์หงส์ (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี” ผลการศึกษา พบว่า ด้านกระบวนการการดำเนินโครงการ พบว่า ในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานประเมินโครงการของ สดศรี คงธนะ (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1” ผลการศึกษา พบว่า ผลการประเมินด้านกระบวนการการดำเนินงานโครงการเรื่องที่เหมาะสม ได้แก่ การประสานงานการแต่งตั้งคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนการจัดทำแผนงานและโครงการส่งเสริมสุขภาพ และการดำเนินงานตามแผนและโครงการ ที่กำหนดสำหรับโรงเรียนที่เหมาะสม ได้แก่ การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพการสร้างเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานประเมินโครงการของ เซาว์ ชั่งกริส (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “การประเมินโครงการ

โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนเทศบาลบ้านหมี” ผลการศึกษาพบว่า ผลการประเมินด้านกระบวนการ พบว่า ในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมินในเรื่องการให้บริการและเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และเรื่องการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานประเมินโครงการของ อมรรัตน์ พึ่งน่วม (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 จังหวัดอุดรธานีและจังหวัดพิษณุโลก ด้านกระบวนการปฏิบัติระหว่างดำเนินโครงการตามความคิดเห็นของนักเรียน ในภาพรวม และรายชื่อมีการดำเนินการอยู่ในระดับมากและผ่านเกณฑ์การประเมิน ที่กำหนดไว้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคืออาหารที่จำหน่ายให้กับนักเรียนมีความสะอาดและข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือโรงเรียนมีกองทุนเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานประเมินโครงการของ พรพิมล จวงใสและคณะ (2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการติดตามและประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ผลการวิจัยด้านกระบวนการ ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจากการวางแผนการจัดการ และกิจกรรมในการดำเนินโครงการ และจากผลการประเมินด้านกระบวนการ ดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยนกแล ส่วนเรื่องที่มีความเหมาะสมต่ำสุดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่องการเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าช่องทางในการรับข้อเสนอแนะจากครู นักเรียนและผู้เกี่ยวข้องกับโครงการ ได้มาจากการประชุมของคณะกรรมการดำเนินโครงการเป็นส่วนใหญ่ และควรมีวาระประชุมเป็นการเฉพาะของการดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันและเนื่องจากโรงเรียนบ้านห้วยนกแลเป็นโรงเรียนประถมศึกษา ดังนั้น การดำเนินงานบางส่วนอาจจะมาจากการคิดวิเคราะห์ของคณะครู ผู้บริหาร โดยยึดวัตถุประสงค์ให้นักเรียนมีสุขภาพแข็งแรง ดังนั้น ตัวแทนนักเรียนที่เข้ามาร่วมวางแผน ซึ่งเป็นกลุ่มประถมศึกษาตอนปลาย ยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจมากนัก จึงอาจทำให้มองว่าไม่มีการเปิดโอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

4. จากผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยนกแล

4.1 จากผลการประเมินสภาวะสุขภาพของนักเรียน พบว่า ผลการประเมินสภาวะสุขภาพของนักเรียนเกี่ยวกับน้ำหนัก นักเรียนมีน้ำหนักผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 85 ขึ้นไป และนักเรียนมีส่วนสูงผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 95 ขึ้นไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าทางโรงเรียนบ้านห้วยนกแล ได้จัดอาหารกลางวันตามหลักโภชนาการตามโปรแกรม Thai School Lunch และอาหารเสริม(นม) ให้นักเรียนได้รับประทานครบทุกวัน พร้อมทั้งจัดให้มีการปลูกฝังให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกาย การดูแลสุขภาพของตนเองและได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นอย่างดี มีการดำเนินการต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ ส่วนสภาวะสุขภาพของนักเรียนบางส่วนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินด้านน้ำหนักและส่วนสูงของนักเรียน นักเรียนที่มีน้ำหนักมากกว่าเกณฑ์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย นักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่เขตเทศบาล เป็นกลุ่มฐานะความเป็นอยู่ที่ดี ทำให้สามารถเข้าถึงอาหารที่เป็นอาหารฟาสต์ฟู้ดได้ง่ายและยังขาดการออกกำลังกาย ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานประเมินโครงการของ สดศรี คงชนะ (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผลการประเมินด้านผลผลิตของการดำเนินงานโครงการ พบว่า สภาวะสุขภาพด้านร่างกายที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ได้แก่ โรคเหา โรคหิด โรคกลากเกลื้อน สุขภาพฟันและสุขภาพเหงือกสำหรับด้านที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ได้แก่ น้ำหนักและส่วนสูง ส่วนความพึงพอใจของนักเรียนต่อการให้บริการสุขภาพอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพ ส่วนเรื่องที่นักเรียนไม่พึงพอใจ ได้แก่ 1) การจัดให้นักเรียนได้รับอาหารเสริมต่าง ๆ อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง 2) การฝึกให้นักเรียนแปรงฟันถูกวิธีหลังอาหาร 3) การดูแลนักเรียนในโรงเรียนไม่ให้มีเหา 4) การจัดกิจกรรมออกกำลังกายสำหรับนักเรียนสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ๆ ละ 30 นาที ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานประเมินโครงการของ Banks, M.E. (1983, หน้า 377-379) ได้ศึกษาเรื่อง “การใช้อุปกรณ์การสอนเพื่อกระตุ้นความต้องการเรียนรู้ทางสุขภาพในเด็กเรียนดี” ผลการวิจัยพบว่า การสอนสุขศึกษาโดยใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น และสนใจการเรียนมากขึ้น นักเรียนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสุขภาพของตนเองไปในทางที่ดีขึ้น เด็กสามารถนำความรู้ที่เรียนมาไปใช้ได้ดีกับตนเองและครอบครัว และเด็กจะมีความสนใจ และเอาใจใส่ต่อสุขภาพของตนเองและครอบครัวมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานประเมินโครงการของ Booth, M.L. (1997, หน้า 114-116) ได้ศึกษาเรื่อง “รูปแบบและการจัดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพใน

ออสเตรเลีย” พบว่า โรงเรียนที่เป็นตัวแทนในการศึกษาได้เอาใจใส่ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ร่วมมือกับโรงเรียนบุคลากรทางการศึกษาจะอยู่ในพื้นที่ โรงเรียนส่วนใหญ่จะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนนั้น ๆ การจัดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับวิถีชีวิตที่ส่งเสริมสุขภาพ (Healthy life-style) การดำเนินการในลักษณะนี้ก็นำไปสู่รูปแบบโรงเรียนสุขภาพซึ่งจะเป็นแนวทางของการมองสุขภาพแบบองค์รวม หลักการของความเสมอภาคและการสร้างความเข้มแข็งถึงกันนั้น ก็จะมี ความแตกต่างในแนวคิดของรูปแบบองค์ประกอบสำคัญคือ รูปแบบของหลักสูตรบรรยากาศทางสังคมสิ่งแวดล้อมทางกายภาพนโยบาย และการปฏิบัติของโรงเรียนการจัดบริการสุขภาพของโรงเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน บ้าน ชุมชน รูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมีความเบ็ดเสร็จ มีการจัดการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนอย่างมีระบบ ซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปได้มีการศึกษาในออสเตรเลียอยู่บ้าง ซึ่งพยายามอธิบายความสัมพันธ์ของกิจกรรมตามรูปแบบหรือการประเมินกิจกรรมกับรูปแบบ หรือการประเมินกิจกรรมที่ดำเนินการไปในการศึกษาแต่แนวคิด และการดำเนินการโรงเรียนได้ก้าวหน้าไปกว่าการศึกษาและเครื่องมือประเมินไปมากแล้ว จึงมีความจำเป็นที่ต้องสร้างเครื่องมือในการศึกษาที่ถูกต้องขึ้นมาอย่างรวดเร็วเพื่อที่จะสนับสนุนการพัฒนา และการดำเนินการของรูปแบบการส่งเสริมสุขภาพในนักเรียนให้มันรู้้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานประเมินโครงการของ Griffith, B.B., & Whichker, P.H. (1981, หน้า 428-441) ได้ศึกษาเรื่อง “การสังเกตปัญหาสุขภาพของนักเรียนโดยครู” ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยที่ตนเป็นผู้รับผิดชอบในการตรวจสุขภาพนักเรียนและผู้บริหารโรงเรียนไม่เห็นด้วยกับความรับผิดชอบในการตรวจสุขภาพโดยครูจึงทำให้ครูที่สนใจไม่ยอมเข้าไปยุ่งกับการตรวจสุขภาพนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานประเมินโครงการของ Winkelman, T.A., & Makaig, C. (2011, หน้า 400-403) ได้ศึกษาเรื่อง “ความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนต่องานบริการสุขภาพในโรงเรียน” ผลการศึกษา พบว่าผู้ปกครองนักเรียนคาดหวังที่จะให้มีการบริการสุขภาพที่จำเป็นในโรงเรียน โดยเฉพาะเมื่อนักเรียนได้รับบาดเจ็บจากการเล่นกีฬา การวัดสายตา การบันทึกและรวบรวมประวัติสุขภาพ การทดสอบการได้ยิน และการทดสอบตาบอดสี เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลผู้ปกครอง ซึ่งผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยนกแล พบว่า น้ำหนักและส่วนสูงของนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครอบครัวนักเรียนส่วนมากมีฐานะค่อนข้างยากจน อีกทั้ง วัฒนธรรมการรับประทานอาหารของชาวไทยภูเขาที่อยู่ตามแนวชายแดนไทย – สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา เป็นชนเผ่ากะเหรี่ยงที่มีลักษณะเฉพาะตัว กล่าวคือ อาหารหลักเป็นข้าวกับผักต้มและน้ำพริก ดังนั้นทำให้การรับประทานอาหารไม่ครบหลัก

5 หมู่ จึงเป็นเหตุผลหนึ่ง ที่ทำให้น้ำหนักของนักเรียนต่ำกว่าเกณฑ์การประเมินที่กำหนด ทางโรงเรียนจึงได้มีการจัดอาหารกลางวันตามหลักโปรแกรม Thai School Lunch และอาหารเสริม (นม) ให้กับนักเรียนที่มีปัญหาเรื่องน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ แต่มีการดูแลสุขภาพด้านอื่นควบคู่ไปด้วย เช่น การออกกำลังกาย การดูแลสุขภาพ เป็นต้น ส่วนสูงที่ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ นักเรียนบางส่วนเป็นชนเผ่า ซึ่งมีลักษณะตามพันธุกรรมจะมีรูปร่างเตี้ย และด้านสายตาของนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน สายตาสั้นและสายตาเอียง จากการคัดกรองสายตานิมนต์นักเรียนยังพบนักเรียนที่มีความผิดปกติ ทางโรงเรียนจึงได้มีการส่งต่อนักเรียนให้ได้รับการรักษาจากบุคลากรทางการแพทย์ทันที พร้อมทั้งทางโรงเรียนได้ให้ข้อมูลสารสนเทศแก่ผู้ปกครองในการใช้โทรศัพท์มือถือ ในการเล่นเกม เล่นไลน์ เล่นเฟซบุ๊กและอื่น ๆ อาจเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้สายตาผิดปกติ โดยขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง ช่วยดูแลบุตรหลานของตน ในช่วงเวลาที่อยู่ที่บ้าน ส่วนเรื่องโรคเหาของนักเรียนพบว่า นักเรียนไม่พบเหา ผ่านเกณฑ์การประเมิน อาจเนื่องมาจากปัจจุบันผู้ปกครองให้ความสนใจ และร่วมมือกับทางโรงเรียนในการเฝ้าระวังสุขอนามัยของบุตรหลานเป็นอย่างดี โดยโรงเรียนได้ดำเนินการกำจัดเหาเดือนละ 1 ครั้ง ร่วมกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข พร้อมกับสร้างนิสัยให้แก่นักเรียน และขณะนี้ในยุคข้อมูลข่าวสาร การเข้าถึงสารสนเทศจากสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ ในการดูแลสุขภาพสุขภาพอนามัยของตนเองได้ง่าย จึงส่งผลให้ไม่มีเหาในนักเรียน

4.2 จากผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการให้บริการสุขภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยนกแล พบว่า ในภาพรวม นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการสุขภาพกับนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาผลการประเมินในแต่ละเรื่อง พบว่า เรื่องที่นักเรียนมีความพึงพอใจสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ เรื่องการตรวจสุขภาพประจำปี รองลงมานักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ เรื่องการจัดอบรมการส่งเสริมสุขภาพนักเรียน ทั้งนี้เนื่องมาจากนักเรียนได้รับการตรวจสุขภาพประจำปีจากคณะครู เจ้าหน้าที่ พร้อมทั้งผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งมีการจัดอบรมส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และทักษะการดูแลสุขภาพของตนเองและผู้อื่นตลอดเวลา และมีการบันทึกตรวจสุขภาพเป็นรายวัน รายสัปดาห์ หากมีปัญหาด้านสุขภาพโรงเรียนดำเนินการส่งต่อและได้รับการแก้ไขอย่างทันที ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานประเมินโครงการของ เอมฤดี ทองพันชั่ง (2558, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนเทศบาล ผลการศึกษาพบว่าการประเมินความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานประเมินโครงการของ ทนงศักดิ์ โพธิ์เกตุ (2561, หน้า 10-12) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

โรงเรียนบ้านดอนแยง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ผลการวิจัย พบว่า ด้านผลผลิต โดยรวม มีผลการประเมินผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด ดังนี้ 1) ผลการประเมินโครงการผ่านเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ปี พ.ศ. 2561 ทั้ง 19 ตัวชี้วัด และ 2) ผลการประเมินความพึงพอใจ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานประเมินโครงการของ Howell, K.A., & Martin, J.E. (2010, หน้า 443-441) ได้ศึกษาเรื่อง “การประเมินรูปแบบการบริการสุขภาพในโรงเรียน” ผลการศึกษา พบว่า 1) ลักษณะสำคัญของโครงสร้าง ความเข้าใจโครงการสุขภาพในโรงเรียนเกี่ยวกับการบริการสุขภาพ ได้มาจากข้อเสนอแนะของ ข้อมูลภายนอก 2) พยาบาลประจำโรงเรียน ควรจะได้เรียนเกี่ยวกับโครงการสุขภาพในโรงเรียน ควรให้มีการให้ความรู้เกี่ยวกับวงการสุขภาพ แก่ครู ผู้บริหารโรงเรียน พยาบาลประจำโรงเรียน แพทย์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานประเมินโครงการของ Martin, D.C. (2009, หน้า 1390A) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินความต้องการโครงการบริการสุขภาพในรัฐเวอร์จิเนีย ผลการศึกษา พบว่า ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับบริการสุขภาพในโรงเรียน เห็นว่า บริการสุขภาพในโรงเรียนมีประโยชน์มาก โรงเรียนมีความต้องการพยาบาลและแพทย์ ประจำโรงเรียน และเห็นสมควรให้มีการเตรียมครูประจำชั้นเกี่ยวกับบริการสุขภาพ และจากผลการประเมินด้านกระบวนการดำเนินโครงการ สำหรับเรื่องที่นักเรียนมีความพึงพอใจต่ำสุดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่อง การจัดสถานที่วัสดุอุปกรณ์ เพื่อการออกกำลังกายเล่นกีฬาและนันทนาการ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่านักเรียนมีจำนวนมาก แต่สถานที่เครื่องมือและอุปกรณ์กีฬามีจำนวนไม่เพียงพอ ต่อการออกกำลังกาย เล่นกีฬาและนันทนาการ และสืบเนื่องด้วยสถานการณ์การติดต่อของ เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ต้องถูกยกเลิกกิจกรรมการออกกำลังกายนันทนาการร่วมกัน พร้อมทั้งทั้งงด การแข่งขันกีฬา - กรีฑาระดับโรงเรียน ระดับอำเภอ เขต เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการประเมินไปใช้

1. ด้านบริบท

1.1 ควรมีการเน้นการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องก่อนเริ่มโครงการส่งเสริมสุขภาพ นักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยนกแล ให้นักเรียนได้เข้าใจและเห็นคุณค่าของการส่งเสริมพัฒนาสุขภาพของตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การประชุมชี้แจง การแจกเอกสารประชาสัมพันธ์ เสียงตามสาย เว็บไซต์ของโรงเรียน การแจ้งข่าว หอประจำข่าวในหมู่บ้านและชุมชน หรือรายงานความคืบหน้าของโครงการ หน้าเสาธงหลังเคารพธงชาติ ตลอดจนขอความร่วมมือจากครู

แจ้งให้นักเรียนทราบ เมื่อเข้าสอน รวมทั้งประชาสัมพันธ์ ไปยังกลุ่ม Line ของผู้ปกครองของแต่ละระดับชั้น

1.2 ควรมีการจัดทำแผนงานกำหนดกิจกรรมการแก้ไขปัญหาสุขภาพของนักเรียน โดยดำเนินการค้นหาปัญหาจากข้อมูลการตรวจสุขภาพประจำปีของนักเรียน นำมาเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา โดยยึดองค์ประกอบในด้านขนาดของปัญหา ความรุนแรง ความยากง่าย และความร่วมมือของชุมชน ต่อจากนั้นนำมากำหนดเป็นแผนงานโครงการ มีการดำเนินงาน กำกับติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น

2.1 ควรเสนอแผนงานโครงการขอรับสนับสนุนงบประมาณค่าใช้จ่าย ในการดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยนกแลเพิ่มเติมให้มากขึ้นกว่าปัจจุบัน จากกองทุนส่งเสริมสุขภาพตำบล ซึ่งมีงบประมาณของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ จัดสรรให้กับท้องถิ่น 45 บาทต่อหัวประชากรต่อคนต่อปีในเขตรับผิดชอบ และหน่วยงานภายนอก เช่น เทศบาลตำบลแม่ระมาด องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ระมาด สาธารณสุขอำเภอแม่ระมาด โรงพยาบาลแม่ระมาด เพื่อใช้ในกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

2.2 ควรมีการจัดประชุมภาคีเครือข่ายประกอบด้วย ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ท้องถิ่น ท้องที่ และหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยประสานงานเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจและร่วมดำเนินการโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยนกแล

3. ด้านกระบวนการ

ควรมีการจัดประชุมภาคีเครือข่าย เป็นระยะ ได้แก่ ก่อนดำเนินโครงการ ระหว่างดำเนินโครงการและเสร็จสิ้นการดำเนินโครงการ ทั้งนี้เพื่อแสดงความคิดเห็น และให้ความร่วมมือการแก้ไขปัญหาสุขภาพนักเรียนของทุกฝ่าย ประกอบด้วย ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ท้องถิ่น ท้องที่ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ตลอดจนปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม เช่น อาหาร การออกกำลังกาย การควบคุมโรคเฝ้า เป็นต้น และมีการคืนข้อมูลแก่ภาคีเครือข่ายได้รับทราบเป็นระยะ ๆ

4. ด้านผลผลิต

4.1 ควรมีการจัดทำแผนงานโครงการการแก้ไขปัญหาภาวะโภชนาการ ยึดหลักในการดำเนินการแก้ไขปัญหาเด็กนักเรียน โดยรับประทานยาถ่ายหนอนพยาธิของนักเรียนแต่ละคน ส่งเสริมการรับประทานอาหารครบหลัก 5 หมู่ ทั้งที่บ้านและโรงเรียน และส่งเสริมการออกกำลังกายตามหลักวิทยาศาสตร์การกีฬาของการยืดเหยียด โดยมีความหลากหลายของกิจกรรมมีแรงจูงใจเพื่อให้เกิดความน่าสนใจและมีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม

4.2 ควรมีการคัดกรองสายต่านักเรียน ครูประจำชั้น หรือครูอนามัย โดยติดตามเป็นระยะ หรือทุก 1 เดือน และสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน พัฒนาการดีขึ้นหรือไม่ หากยังพบว่าผิดปกติ ควรนำนักเรียนไปพบเจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรือแพทย์เพื่อรับการรักษาต่อไป

4.3 ควรมีการตรวจโรคเหาทั้งโรงเรียนในช่วงเวลาเดียวกัน เพื่อดำเนินการหมักเหาที่โรงเรียน พร้อมติดตามดำเนินการต่อที่บ้านนักเรียนด้วย เพื่อตัดวงจรของการเกิดเหา โดยเน้นการควบคุมโรคเหาในคน ทั้งนักเรียนที่โรงเรียนและผู้ปกครองที่บ้าน และสิ่งแวดล้อมที่โรงเรียนและสิ่งแวดล้อมที่บ้าน เน้นย้ำเรื่องการให้สุขศึกษาให้กับผู้ปกครอง และนักเรียนอย่างต่อเนื่อง หลังจากนั้นครูประจำชั้นหรือครูอนามัยดำเนินการติดตาม และตรวจซ้ำโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

4.4 ควรจัดสถานที่สนามกีฬาวัสดุและอุปกรณ์เพื่อการออกกำลังกายเล่นกีฬาและนันทนาการทั้งที่โรงเรียนและชุมชนที่มีความเหมาะสมกับเพศและวัย ทั้งการออกกำลังกายในร่มและกลางแจ้ง ให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนทั้งภายในเวลา และนอกเวลาราชการ ซึ่งขอรับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมสุขภาพตำบล และภาคีเครือข่าย

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยนกแล

2.2 ควรวิจัยและพัฒนารูปแบบการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน

บรรณานุกรม